

Geachte leden van de gemeenteraad,

RIS 151112

1. Inleiding

Op 17 november 2005 heeft de gemeenteraad de Structuurvisie Den Haag 2020, Den Haag Wéreldstad aan Zee, vastgesteld. In de structuurvisie is een negental gebieden benoemd die door middel van een Masterplan nader worden uitgewerkt. Scheveningen Kust is daar één van. Door het college is een stramien vastgesteld waarlangs alle masterplannen zullen worden opgesteld, zodat er samenhang ontstaat tussen de verschillende plannen en ze onderling gemakkelijker vergelijkbaar worden. Volgens dit stramien is de eerste stap voor het opstellen van het masterplan de Nota van Uitgangspunten. Hierbij bieden wij u de Nota van Uitgangspunten Masterplan Scheveningen Kust aan.

In dit raadsvoorstel wordt allereerst ingegaan op de beleidsuitspraken van uw raad die als basis voor deze nota hebben gediend. Daarna wordt het plangebied aangegeven waarop de nota betrekking heeft. Vervolgens wordt de relatie aangegeven met twee andere grote projecten die onderdeel zijn van het masterplan. In paragraaf 5 wordt een viertal thema's nader toegelicht en wordt ingegaan op de uitwerking per deelgebied in Scheveningen. In paragraaf 6 wordt een balans geschetst tussen de belangen en wensen van bewoners en bezoekers. In paragraaf 7 worden de kansen en risico's bij de realisering van de voorstellen toegelicht. De resultaten van de consultatieronde die over de concept nota van uitgangspunten is gehouden, staan vermeld in paragraaf 8. Tot slot wordt de voorgenomen werkwijze na vaststelling van de nota door uw raad aangegeven.

Deze nota van uitgangspunten is de opmaat voor een masterplan dat wezenlijk zal afwijken van het Masterplan Scheveningen zoals dat in 2001 is vastgesteld. De laatste voortgangsrapportage voor dat masterplan is in 2006 verschenen. Hiermee is de uitvoering van dat Masterplan afgerond. In het vorige masterplan stond het beheersbaar houden van de groeiende stroom bezoekers aan Scheveningen en het leefbaar houden van de woonbuurten centraal. In het nieuwe masterplan zal vooral ingaan worden op de ontwikkelingsopdracht die uit de structuurvisie voortvloeit en die nodig is om Scheveningen als bloeiende badplaats (met de daarbij behorende voorzieningen) en als bron van werkgelegenheid in stand te houden en een impuls te geven. De leefbaarheid in Scheveningen is daarbij een belangrijk aandachtspunt.

2. Uitgangspunten voor deze Nota van Uitgangspunten

In de structuurvisie 2020 is de ambitie voor Scheveningen als volgt omschreven:

“Scheveningen moet dé badplaats van Noordwest-Europa worden, een badplaats met internationale allure, die vier seizoenen per jaar aantrekkelijk is voor bewoners en bezoekers, met Bad en Haven als zwaartepunten en Dorp als kleinschaliger en rustiger gebied daartussen. Het moet binnen de stedelijke context uitgroeien tot het tweede bruisende centrum van Den Haag.

Deze ambities moeten worden verwezenlijkt door een toevoeging van een centrumstedelijk woonmilieu, publiekstrekkingen van formaat, nieuwe iconen aan de kust, verbetering van de bereikbaarheid en een opwaardering van de openbare ruimte tot aan de hoogste kwaliteitstandaard. Voor behoud en uitbouw van de toeristische aantrekkingskracht zijn nieuwe impulsen nodig. Dit zou een verlenging van de verblijfsduur van bezoekers en daarmee een verhoging van de bestedingen moeten opleveren. De ambitie is om Scheveningen te laten uitgroeien tot het Mekka voor strand- en zeesporten.”

Bij de besluitvorming in de gemeenteraad is daar door middel van een amendement aan toegevoegd dat “bij Kijkduin en Scheveningen terughoudendheid wordt betracht. Grootstedelijke ontwikkeling is daar niet aan de orde.”

In het Coalitieakkoord 2006 – 2010 dat door de gemeenteraad is vastgesteld wordt voor Scheveningen het volgende beschreven:

“In Scheveningen worden ca. 900 woningen gerealiseerd. Komend jaar maken wij een keuze voor concentratie van de visserij op het Noordelijk Havenhoofd dan wel het Norfolkterrein. Deze keuze zal bepalend zijn voor de locatie van de woningbouw. Plannen worden beoordeeld op de mate waarin ze bijdragen aan de stimulering van het toerisme en de visserij en aan de uitstraling van Den Haag als internationale stad.”

Deze raadsbesluiten geven het belangrijkste kader aan waarbinnen deze Nota van Uitgangspunten is opgesteld. Daarnaast zijn er andere eerder vastgestelde beleidsdocumenten bij betrokken. Een overzicht van deze documenten vindt u in de nota.

Voor de ontwikkeling van het Norfolkterrein en omgeving is door het College in juni van dit jaar de Nota van Uitgangspunten Scheveningen Haven vastgesteld. De nota is vervolgens besproken in de samenspraak. De reacties uit de samenspraak zijn door ons verwerkt en becommentarieerd in een afzonderlijk raadsvoorstel. Daarin doen wij ook voorstellen voor het aanpassen van de oorspronkelijke nota. Deze nota en het raadsvoorstel zijn u gelijktijdig met de voorliggende Nota van Uitgangspunten Masterplan Scheveningen Kust aangeboden.

De onderhavige nota geeft vooral aandacht aan de overige delen van het kustgebied, waaronder Dorp en Bad. Wij zijn van mening dat de nota er goed in slaagt de uitgangspunten voor de noodzakelijke impuls aan Scheveningen en dan met name Bad te geven zonder dat dat leidt tot nieuwe grootstedelijke ontwikkelingen.

3. Het masterplangebied

Het plangebied van het masterplan Scheveningen Kust omvat de strook die direct langs de kust is gelegen in een breedte van ca. 1,5 km. Het plangebied is dus kleiner dan het stadsdeel Scheveningen, maar omvat het aan zee gelegen gedeelte ervan. Het gebied omvat globaal de deelgebieden Bad, Haven en Dorp. De begrenzing van het masterplangebied loopt grofweg vanaf Duindorp tot en met het Zwarte Pad.

Van Duindorp valt alleen het gedeelte langs de Houtrustweg binnen de begrenzing van het masterplangebied, omdat voor het resterende gedeelte in het kader van de herstructurering van Duindorp relatief recent met de bewoners afspraken zijn gemaakt. Omdat voor Scheveningen de relatie met de stad Den Haag essentieel is, worden in dit masterplan ook uitspraken gedaan over de verbindingen die strikt formeel gezien buiten het masterplangebied liggen.

4. Relatie met Boulevard en Haven

Deze Nota van Uitgangspunten wordt u aangeboden gelijktijdig met de Nota van Uitgangspunten Scheveningen Havens en het Voorlopig Ontwerp voor de Boulevard. Dit komt voort uit de samenhang van deze drie nota's. De vernieuwde boulevard is, als het ware, de looper die de verschillende gebieden in Scheveningen (Bad, Dorp, Havenkwartier Noord en Haven) op een logische manier met elkaar verbindt. De herinrichting brengt gevolgen met zich mee die elders in de kuststrook moeten worden opgelost. Dit betreft het beperken van het aantal parkeerplaatsen en het instellen van eenrichtingsverkeer. Voor de ruim 500 parkeerplaatsen die vervallen worden alternatieven gezocht in nieuwe gebouwde parkeervoorzieningen onder het Circusplein (ca. 475), de Badhuiskade/Havenkade (ca. 200) en op het Noordelijk Havenhoofd (ca. 200). Voorwaarde voor een goede afwikkeling van het verkeer op de hoofdwegen rondom Scheveningen Dorp is een oplossing voor het kruispunt Duinstraat – Scheveningseweg. In deze fase van het opstellen van het masterplan zijn de uitgangspunten geformuleerd. De daaruit volgende verkeersvarianten worden in de volgende fase opgesteld en via de samenspraak breed besproken. Uitgangspunt daarbij is dat de verschuivende verkeersstromen als

gevolg van de aanpassing van de boulevard in elke variant opgevangen moet kunnen worden. Een eerste verkenning laat zien dat dit mogelijk is mits daartoe investeringen worden gedaan.

Door het vertrek van de Norfolkline is de herontwikkeling van het Zuidelijk en het Noordelijk Havenhoofd in een stroomversnelling geraakt. Met de door het college vastgestelde nota van uitgangspunten Scheveningen Haven loopt de ontwikkeling van dit gebied vooruit op het opstellen van het masterplan Scheveningen Kust. Vandaar dat de eerstgenoemde nota integraal onderdeel uitmaakt van de tweede. De raakvlakken liggen met name op de terreinen van de verkeersontsluiting, het te realiseren aantal woningen in relatie tot het raadsbesluit zoals genoemd in paragraaf 2 van deze brief, en de onderlinge toeristisch/recreatieve profilering tussen Haven en Bad. Voor de verkeersontsluiting geldt hetzelfde als wat is opgemerkt bij de boulevard. Voor haven wordt uitgegaan van een aantal van ca. 800 woningen. In het masterplan wordt uitgegaan van een totaal aantal toe te voegen woningen van ca. 1050 in Scheveningen kust. Daarnaast is sprake van vervangende nieuwbouw.

Door marktpartijen is een voorstel gedaan om een buitenhaven aan te leggen. In de Nota van Uitgangspunten voor de Haven is opgenomen dat voor de financiering van deze nieuwe buitenhaven, het nieuwe strand en de nieuwe natuur voldoende additioneel stedelijk programma nodig is. Dit kan consequenties hebben voor het genoemde aantal te realiseren woningen in het masterplangebied.

5. Opbouw van de nota

a. economie en arbeidsmarkt

Door de herontwikkeling van Scheveningen Haven ontstaan veel nieuwe functies met de daarbij behorende werkgelegenheid. Zoals eerder al aangegeven kiest het college uitdrukkelijk voor het versterken van de dienstverlenende economie in de Haven en niet voor het terugbrengen van watergebonden industriële activiteiten. Een eerste doorrekening geeft aan dat minimaal sprake is van een verdubbeling van het aantal arbeidsplaatsen ten opzichte van de huidige situatie. Bij het tot standkomen van de arbeidsplaatsen wordt een directe relatie gelegd met de Haagse werklozen en de medewerkers sociale werkvoorziening in dienst van de Haeghe Groep.

Zorgelijk is de ontwikkeling van de detailhandel in Scheveningen Dorp wat betreft de Keizerstraat en de Badhuisstraat. Rondom het Prins Willemplein en de Prins Willemstraat is een concentratie van goedlopende detailhandel, maar naarmate men verder de Keizerstraat ingaat richting boulevard, ontstaat meer leegstand en marginaliteit. Een nieuwe optimale aansluiting van de boulevard op de Keizerstraat en het op de kaart zetten van Dorp als cultuurhistorische interessant gebied moet hier verbetering in brengen. Een bijbehorende herinrichting van de openbare ruimte maakt hiervan onderdeel uit.

De teruglopende toeristische bestedingen in Bad kunnen op termijn negatieve gevolgen hebben voor de ondernemers in Scheveningen en dus voor de werkgelegenheid aldaar en voor Den Haag als geheel. Het is dus gewenst Scheveningen Bad een nieuwe impuls te geven om zijn positie als unieke badplaats te handhaven en te versterken. De aanbevelingen van het onderzoeksbureau ZKA die in de nota van uitgangspunten zijn opgenomen, gelden daarbij als een eerste aanzet. Verdere studie in de vervolgfase van het masterplan moet duidelijk maken welke creatieve, programmatische en stedenbouwkundige invulling mogelijk en noodzakelijk is om ook op langere termijn (denkrichting: 2030) de gewenste ontwikkeling van Scheveningen tot dé badplaats van Noordwest Europa mogelijk te maken. Daarnaast is nadere afstemming nodig tussen de programmatische ontwikkelingen in de verschillende deelgebieden, met name Haven en Bad.

b. verkeer en parkeren

In de nota worden voorstellen gedaan die vooral tot doel hebben de overlastgevende menging van bewoners- en bezoekersverkeer tegen te gaan. Dit heeft gevolgen voor de verkeersstructuur van Scheveningen en voor het toegepaste parkeerregime. Bezoekers worden zo snel mogelijk vanaf de Internationale Ring via een beperkt aantal hoofdonsluitingsroutes naar gebouwde parkeervoorzieningen geleid. Het veelvuldig door woonbuurten rijden op zoek naar de laatste

vrije parkeerplaats wordt overbodig door een helder parkeerregime en een dynamisch parkeerverwijzingssysteem.

In deze nota van uitgangspunten worden nog geen varianten voor de verkeersstructuur aangegeven. Overeenstemming over de uitgangspunten is gewenst alvorens varianten voor te leggen. De volgende fase van het masterplanproces (de discussienota) zal hiervoor voldoende ruimte bieden.

Wel duidelijk is dat onder alle omstandigheden de Internationale Ring een cruciale rol speelt in de ontsluiting van de verschillende delen van Scheveningen. De voorziene opwaardering van deze route is dan ook een onvermijdelijke voorwaarde voor de ontwikkeling van Scheveningen als geheel in de richting die het toekomstige masterplan voorstaat.

Voor het openbaar vervoer wordt aangesloten bij de huidige voorstellen voor Randstadrail.

c. ruimtelijke opbouw

In de nota van uitgangspunten wordt het principe van de “lijnen – pleinen – sferen” geïntroduceerd. Het college ziet dit als een krachtig model om de gewenste ontwikkeling van Scheveningen in samenhang met stad en regio vorm te geven, waarbij ook meer samenhang tussen de verschillende delen van Scheveningen wordt gebracht. Hierdoor ontstaat een sterker geheel. Het betekent o.a. dat de verschillende deelgebieden in Scheveningen als beëindiging van hun hoofdontsluitingsroute een eigen centraal verdeel- en ontmoetingsruimte/plein krijgen waarbij het geheel op herkenbare wijze aansluit bij de sfeer die bij het betreffende gebied hoort: het robuuste van het havengebied, het kleinschalige historische van Dorp en het feestelijke op strand en vermaak met allure gerichte van Bad.

d. wonen

Op het gebied van wonen en woonvoorzieningen wordt in de nota zowel aandacht besteed aan het bestaande als het herontwikkelen van bestaande woongebieden en de ontwikkeling van geheel nieuwe woongebieden. In Scheveningen Haven is ruimte voor ca. 800 nieuwe woningen in verschillende vormen en prijsklassen. Hier geldt werkelijk: voor ieder is hier iets van zijn gading. De unieke locatie aan de haven en de zee vereist dit ook.

Het Havenkwartier Noord omvat momenteel een mix van woonvormen (oud en nieuw), bedrijvigheid en andere activiteiten, zoals het gemeentelijk milieudepot. Het college ziet mogelijkheden om via een strategie van “herontwikkeling op maat” dit gebied in de loop der tijd een meer stedelijke karakter te geven. De sfeer van de haven en die van het aanwezige sportstrand zullen hier voelbaar moeten zijn. Met ruimte voor jonge starters, maar ook voor expats, bijpassende bedrijvigheid, detailhandel en horeca. Met het maken van plannen moet rekening worden gehouden met de belangen van eigenaren en huurders en met afspraken die in het verleden zijn gemaakt. Een eerste verkenning geeft aan dat het totaal aantal woningen in het gebied hierdoor niet zal veranderen of licht kan toenemen.

Voor de locatie Zwarte Pad/keerlus wordt voorgesteld een ontwikkelingen van 40 à 60 woningen in een laagbouwmilieu mogelijk te maken gecombineerd met een gebouwde parkeervoorzieningen ter vervanging van het huidige parkeerterrein in de duinen. Onderzocht wordt de mogelijkheid om de bestaande tramroute aan de Harstenhoekweg te vervangen door ca. 200 woningen. Voor de overige delen van Scheveningen Bad zijn geen grootschalige nieuwbouwlocaties opgenomen. Hier wordt als uitgangspunt gehanteerd dat het toevoegen van woningen primair gebaseerd is op het realiseren van kwaliteit in het gebied in plaats van kwantiteit. Eerst moet de ideevorming over de toekomstige profilering zijn afgerond en moeten de stedenbouwkundige consequenties hiervan bekend zijn. Gelet op de ervaringen uit het verleden is een samenhangende visie op het gebied van groot belang. Nieuwe ontwikkelingen moeten daarom ook daarin passen.

Zoals voor alle ontwikkelingen in Den Haag geldt dat voor de nieuwbouwprojecten gemiddeld 30% in de goedkope huur zal worden gerealiseerd. Dit percentage is een gemiddelde over het gehele stadsdeel. Voor de ontwikkeling van de Haven wordt uitgegaan van 20%. Het resterende aantal zal elders in Scheveningen worden gecompenseerd, bijvoorbeeld bij de

RIS151112_11-DEC-2007

ontwikkeling van de locatie Harstenhoekweg of in het Havenkwartier Noord. Daarnaast geldt het uitgangspunt dat segregatie moet worden voorkomen.

e. Groenvoorziening en kwaliteitsverbetering openbare ruimte

De groengebieden die Scheveningen omringen kunnen ook ingezet worden ten behoeve van de bewoners en bezoekers zonder dat dat in strijd is met de natuurbelangen. De Westduinen, Scheveningse Bosjes, Westbroekpark en het Oostduinpark zijn elk op zich unieke gebieden die meer bij het bestaande woongebied betrokken zouden kunnen worden. Twee groene “instekers” verdienen het een grotere rol te spelen in het aanbod van stedelijke groen. Dit betreft ten eerste de route langs Het Kanaal langs Badhuiskade, Madurodam richting Centrum waarbij de Scheveningse Bosjes verder richting Scheveningen Dorp en zee kunnen worden getrokken. Ten tweede gaat het om de zogenaamde Lijn 11-zone langs de Van Boetzelaerlaan naar de huidige keerlus van lijn 11 aan de boulevard. Vooral deze laatste biedt de mogelijkheid opgewaarderd te worden tot een aantrekkelijke langzaam verkeer route vanuit de stad naar het strand. In samenhang met de voorgestelde herontwikkeling van het Havenkwartier Noord ontstaat er ruimte voor recreatief groen ten behoeve van de aanliggende gebieden zoals Dorp. De huidige keerlus wordt daarbij vrijgehouden van bebouwing. Hiermee kan aan de huidige matige kwaliteit van het Havenkwartier Noord (incl. het Lindoduin) een forse impuls worden gegeven en ontstaat er ruimte voor kleinschalige speelvoorzieningen, etc. De route van Duindorp naar het strand moet worden verbeterd.

Veel aandacht wordt in de nota besteed aan de kwaliteit van de openbare ruimte. In de paragraaf over de stedenbouwkundige opbouw is al iets gezegd over de noodzaak de sfeer van een deelgebied ook in de inrichting van de openbare ruimte herkenbaar te maken.

f. de deelgebieden

In de nota van uitgangspunten worden de thematisch geformuleerde uitgangspunten ook nog doorvertaald naar uitgangspunten per deelgebied. Hierbij ontstaat een duidelijke verschuiving in de mate van concreetheid van Haven naar Bad. Voor haven zijn de plannen al in een vergevorderd stadium. De volgende stap na besluitvorming in uw raad is hier het opstellen van een verder gedetailleerd stedenbouwkundig plan en een projectdocument. Voor het Havenkwartier Noord wordt een ontwikkelingsopgave voorgesteld die de komende tijd vorm moet krijgen, terwijl voor Dorp een relatief behoudende koers wordt voorgesteld. Hierbij moet duidelijker vorm worden gegeven aan het cultuurhistorische karakter van het gebied en de daarbij passende aantrekkelijkheid als woongebied en voor toeristische bezoekers. Voor Scheveningen Bad zijn de ambities helder geformuleerd en is een eerste aanzet gegeven voor de inhoudelijke impuls die nodig is om die ambities te verwezenlijken. Verdere studie moet uitwijzen of dit ook voldoende is of dat een krachtiger ingreep noodzakelijk is om de badplaats Scheveningen op de kaart te houden en verder te versterken. De positie van de Pier speelt daarbij uiteraard een belangrijke rol.

6. Balans tussen bewoners en bezoekers

Eén van de grote uitdagingen bij het opstellen van het masterplan is het vinden van een juiste balans tussen het bieden van een aantrekkelijk woon- en leefmilieu voor de bewoners van Scheveningen en de doelstelling om bezoekers aan Scheveningen op een goede manier te faciliteren bij een aangenaam verblijf aan de kust. Op verschillende plaatsen in de nota van uitgangspunten is getracht daaraan vorm te geven. Vooral bij de thema's “verkeer en parkeren” en “economie” komt dit tot uiting.

Bij verkeer is het uitgangspunt dat een scheiding tussen het bewoners- en het bezoekersverkeer moet worden aangebracht. Bezoekersverkeer moet zo snel mogelijk in parkeergarages worden ondergebracht, waardoor in de toeristische gebieden de kans ontstaat om een voor iedereen aantrekkelijke openbare ruimte te realiseren en in de woonwijken ruimte ontstaat voor de bewoners. Tevens moet voorkomen gaan worden dat bezoekers aan Scheveningen op zoek gaan naar de “laatste

vrije parkeerplaats". Het treffen van parkeerregulerende maatregelen heeft zodoende tot doel om de woonbuurten zoveel mogelijk te vrijwaren van overlastgevend toeristisch zoekverkeer. Op economisch gebied wordt nadruk gelegd op het stimuleren van zowel de kleinschalige economie in Scheveningen Dorp als de toeristische dienstverlening in Scheveningen Bad en Haven. Zoals elders uitgebreid is beschreven, kiest het college uitdrukkelijk voor het bevorderen van de toeristische dienstverlening in Scheveningen Haven boven het aantrekken van havengebonden bedrijvigheid. Volgens een eerste berekening draagt het door het college voorgestelde programma op aanzienlijke wijze bij aan het creëren van nieuwe arbeidsplaatsen op alle niveaus. Onze inzet in Scheveningen Bad is gericht op het verlengen van het verblijf, meer verspreid over het jaar en met een hoger bestedingenpatroon. Effect hiervan moet zijn dat de werkgelegenheid minimaal op gelijk niveau blijft, maar eerder nog toeneemt ten opzichte van de huidige situatie. Door gerichte programma's moet getracht worden deze toename van de werkgelegenheid in het bijzonder de inwoners van Scheveningen ten goede te laten komen. Daarnaast is het een extra woonvoordeel om dicht bij een groot aanbod van recreatieve en culturele voorzieningen te wonen. De balans tussen bewoners- en bezoekersbelangen is geen statisch gegeven, maar is aan veranderingen onderhevig. Bij de verdere uitwerking van de nota van uitgangspunten naar het masterplan zal hier uitdrukkelijk aandacht aan worden besteed.

7. Realisering en risico's

Voor deze nota van uitgangspunten is een vertrouwelijke financiële paragraaf opgesteld die is vastgesteld door het college van B&W op 11 december 2007. Hierin zijn globale financiële indicaties gegeven van de financiële effecten op het ruimtelijk concept "lijnen-pleinen-sferen". Deze financiële paragraaf dekt nog niet de hele nota van uitgangspunten. Er zijn namelijk, zoals in de uitgangspunten staat aangegeven, nog diverse ruimtelijke uitwerkingen mogelijk die allen kunnen voldoen aan de voorgenomen ambities. Het uitwerken van ruimtelijke scenario's is onvermijdelijk bij een planontwikkeling met een omvang als die van Scheveningen. Bij het opstellen van het masterplan zullen meer ruimtelijke uitwerkingen onderzocht worden, waarbij inzicht kan worden gegeven in de financiën.

De financiële indicaties passen binnen de investeringsagenda van de structuurvisie.

Eerder heeft besluitvorming plaatsgevonden over de gemeentelijke bijdrage aan de herinrichting van de boulevard (€12,3 miljoen). Het college heeft een taakstellend tekort vastgesteld voor de planontwikkeling in Scheveningen Havens (€34,4 miljoen).

Op stedelijk niveau dienst afstemming plaats te vinden met de masterplannen Kijkduin, Binckhorst en Internationale Zone. Specifiek zal op korte termijn een keuze gemaakt moeten worden ten aanzien van de locatie van het congrescentrum en de realisering van de Internationale Ring. Beiden zijn van groot belang voor de ontwikkeling van de verschillende gebieden in Scheveningen.

8. Samenspraak

In de periode van 4 tot en met 10 oktober is een vijftal bijeenkomsten gehouden ten behoeve van overleg met vertegenwoordigers van bewonersorganisaties, ondernemers, organisaties op het gebied van natuur en milieu en organisaties die actief zijn op het gebied van zorg en welzijn in Scheveningen. Op de bijeenkomsten werden middels een presentatie de hoofdlijnen van de nota van uitgangspunten gepresenteerd en bediscussieerd. Helaas was het concept van de nota van uitgangspunten niet tijdig genoeg gereed om die voorafgaand aan de bijeenkomsten met de uitnodiging mee te sturen. De concept nota is op 12 oktober aan alle genodigden opgestuurd met het verzoek om uiterlijk 22 oktober reactie aan het projectmanagement door te geven. Desgewenst is de nota ook als pdf via de mail opgestuurd. Een groot aantal organisaties heeft laten weten deze termijn veel te kort te vinden en zich het recht voor

te behouden de reactie later op te sturen. Kopieën van deze reacties zij veelal ook aan de verschillende raadsfracties gestuurd.

De wethouder BW heeft per brief aan de betrokken organisaties laten weten dat het college hun reacties ook ná 12 oktober zeer op prijs stelt. De ontvangen reacties zijn door ons van commentaar voorzien. Een overzicht van de reacties en het commentaar is als bijlage bij dit raadsvoorstel gevoegd.

9. Het vervolg

Tegelijkertijd met het vaststellen van deze nota heeft het college het Plan van Aanpak voor het Masterplan vastgesteld, waarin de vervolgstappen worden aangegeven om te komen tot een definitief masterplan. Dit begint met het opstellen van een Discussienota. Het Plan van Aanpak geeft de volgende thema's aan waaraan in de discussienota aandacht zal worden gegeven:

- i. Verkeer en parkeren
- ii. Deelgebied Havenkwartier Noord
- iii. Deelgebied Scheveningen Dorp
- iv. Deelgebied Scheveningen Bad

Dit onderscheid is gemaakt omdat de verschillende delen van Scheveningen elk een eigen aanpak vragen afhankelijk van de genoemde ambities en het ontwikkelingsperspectief. Uitgangspunt daarbij zijn telkens de in de nota van uitgangspunten genoemde ambities voor de kwaliteitsimpuls voor de openbare ruimte en het stedenbouwkundige concept van lijnen – plein – sferen. Uiteraard moet er samenhang worden gebracht in de ambities van de verschillende gebieden in Scheveningen. Deze afstemming is vooral van belang tussen Bad en Haven.

De discussienota zal naar verwachting in medio 2008 worden vastgesteld. De nota is de basis voor een uitgebreid samenspraaktraject dat in de maanden daarna zal worden gevoerd met bewoners en de ondernemers van de stad.

De resultaten uit de discussie over de thema's uit de discussienota zullen worden verwerkt in een definitief masterplan Scheveningen Kust. Dit masterplan zal eind volgend jaar beschikbaar zijn voor discussie en besluitvorming.

10. Besluiten

Op grond van het vorenstaande stellen wij u voor het volgende besluit te nemen:

De Gemeenteraad van Den Haag, gezien het raadsvoorstel van Burgemeester en wethouders van 11 december 2007,

Besluit:

- I. Kennis te nemen van de Nota van Uitgangspunten Masterplan Scheveningen Kust
- II. In te stemmen met de uitgangspunten zoals vermeld onder 1 tot en met 13 in de bijlage bij dit raadsvoorstel
- III. In te stemmen met het raadsvoorstel inzake de Nota van Uitgangspunten Masterplan Scheveningen Kust

Bijlage bij raadsvoorstel betreffende de Nota van Uitgangspunten Masterplan Scheveningen Kust**1. Uitgangspunten ruimtelijke structuur en openbare ruimte**

- 1.1. Versterken van de stedenbouwkundige structuur en samenhang, versterken van de aanhaking op de stad, versterken van de relatie tussen de deelgebieden onderling.
- 1.2. Optimaal gebruikmaken van de lange historische ontsluitingslijnen. Deze lijnen bij herinrichting een uitstraling geven die hoort bij de sfeer van het betreffende gebied.
- 1.3. Elke lijn laten eindigen op een plein met verschillende functies.
- 1.4. Versterken en vernieuwen van de verschillende sferen door een herkenbare openbare ruimte en een onderscheidende architectuur.
- 1.5. In de groenblauwe linten ruimte bieden voor recreatieve elementen en voor recreatieve routes (wandelen, fietsen en varen).
- 1.6. Versterken van de samenhang en kwaliteit van het openbaar gebied. Voor de belangrijke locaties en lijnen uitgaan van Hofstadkwaliteit (en incidenteel maatwerk), voor de overige delen van de openbare ruimte van Residentiekwaliteit.
- 1.7. Realiseren van kunst in de openbare ruimte, evenals een lichtplan, waardoor een bijdrage wordt geleverd aan de identiteit van de verschillende deelgebieden.
- 1.8. De pleinen en hun directe omgeving worden verkeerssluw gehouden door het bezoekersverkeer naar parkeergarages af te leiden.
- 1.9. Het beperken van (parkeer)overlast door auto's in de woongebieden moet samengaan met versterking van de kwaliteit van de openbare ruimte.
- 1.10. De gebouwde parkeergarages moeten aan stedenbouwkundige en architectonische kwaliteitseisen voldoen.

2. Uitgangspunten verkeer, vervoer en parkeren

- 2.1. Realiseren van een heldere logische verkeersstructuur voor heel Scheveningen, die de geplande ontwikkelingen en de groei van Scheveningen op termijn mogelijk maakt en aansluit op de hoofdstructuur van de stad en de regio. De Internationale Ring vervult daarbij een cruciale rol. Dit mag niet ten koste gaan van de leefbaarheid.
- 2.2. Tijdig investeren in bestaande en te verwachten zwakke schakels in het hoofdnetwerk.
- 2.3. De (parkeer)overlast van auto's in de woonwijken verlagen door een combinatie van invoering van parkeerregulerende maatregelen en toevoegen van (gebouwde) parkeervoorzieningen voor bewoners.
- 2.4. Realiseren van nieuwe openbare parkeervoorzieningen voor bezoekers dichtbij de aanvoerwegen en voorzieningen en in goede verbinding met de publiekstrekkingen.
- 2.5. Onderzoeken haalbaarheid transferia buiten de stad en het gebruik van bestaande parkeergarages/-pleinen op topdagen, met de mogelijkheid om verder te reizen met openbaar vervoer.
- 2.6. De tramlijnen van en naar Scheveningen verbinden met de regio en opwaarderen tot RandstadRail-kwaliteit.
- 2.7. Het hoofdfietsnetwerk complementeren, de lange fietslijnen vanuit Den Haag en het achterland doortrekken tot aan het strand.
- 2.8. Een kustroute voor fietsers aanleggen, aansluitend op de duinen.
- 2.9. Betere loop- en fietsroutes en toeristisch vervoer (bijvoorbeeld shuttletreintje) realiseren tussen de parkeervoorzieningen en de verschillende attracties in Scheveningen.
- 2.10. Aanbieden van voldoende (bewaakte) stallingplaatsen voor de fiets bij de toeristische attracties.
- 2.11. Gelet op de toename van het aantal functies, wordt de norm van maximaal 4.650 parkeerplaatsen voor bezoekers losgelaten.
- 2.12. Compenseren van de 600 bezoekersparkeerplaatsen die op de boulevard verdwijnen elders in het gebied.

3. Uitgangspunten Vrijtijdseconomie

- 3.1. Zorgen voor nieuwe impulsen, met als doel meer bezoekers in de niet-zomermaanden, verlenging van de verblijfsduur per bezoeker en het verhogen van het bestedingsniveau.
- 3.2. Topfuncties en -trekkers moeten bijdragen aan het combinatiebezoek en verlenging verblijfsduur. Daarnaast moeten deze bijdragen aan de bovenregionale uitstraling en een positieve bijdrage leveren aan het gewenste imago van Scheveningen.
- 3.3. Uitbreiden van de werkgelegenheid in de dienstverlenende sector, o.a. door een grootschalige congresachtige functie te realiseren in Scheveningen-Haven.
- 3.4. Verbreden van het aanbod van (bijzondere) hotelaccommodaties, gericht op de verschillende doelgroepen.
- 3.5. Onderzoek verrichten naar de haalbaarheid van een “snoer” van (kleinschalige) musea langs de kust.

4. Uitgangspunten Wonen

- 4.1. Realiseren van ca. 1050 woningen extra. Benutten van kansen voor het creëren van een centrumstedelijk woonmilieu, vooral rond de haven, op het voormalige Norfolkterrein en in het Havenkwartier-Noord.
- 4.2. Bij het Zwarte Pad/keerlus is ruimte voor 40 à 60 woningen in een laagbouwmilieu, gecombineerd met een gebouwde parkeervoorziening.
- 4.3. Onderzocht wordt om op de locatie Harstenhoekweg 200 woningen te realiseren.
- 4.4. Creëren van randvoorwaarden voor de overige gebieden waardoor bewoners, ondernemers en derden initiatieven zullen nemen tot woningverbetering en verbetering van het woon- en leefklimaat. Dergelijke randvoorwaarden liggen in de sfeer van een opwaardering van de openbare ruimte.
- 4.5. Nastreven van een hoog kwaliteitsniveau bij het bouwen van de nieuwe woningen, bijvoorbeeld door duurzaam bouwen en het realiseren van een gezond binnenklimaat.
- 4.6. Bevorderen van wooncarrière mogelijkheden door het bieden van meer differentiatie in het woningaanbod en door rekening te houden met specifieke doelgroepen.
- 4.7. In heel Scheveningen wordt 30 % van de woningbouwopgave gerealiseerd in de sociale sector. In de Haven is het percentage 20%. Het resterende deel wordt elders gecompenseerd.

5. Uitgangspunten landschap en natuur

- 5.1. Behouden en ontwikkelen van landschappelijke kenmerken en handhaven van de bijzondere waarden van de Natura 2000-gebieden.
- 5.2. Versterken van de groene en ecologische structuren.
- 5.3. Verbeteren van de toegankelijkheid van groen- en duingebieden en aanleggen van nieuwe routes door het duingebied, die beter aansluiten bij de stedelijke ontwikkelingen, met behoud van de huidige natuurwaarden.
- 5.4. Op termijn zoeken van een nieuwe functie voor de gebouwen van het zendstation in het Westduinpark, passend bij het bijzondere natuurkarakter van het gebied.
- 5.5. Toevoegen van een nieuw lintpark lopend van De Verademing tot aan de keerlus Lijn 11. De keerlus blijft vooralsnog onbebouwd.
- 5.6. Mogelijkheden onderzoeken van een groenblauwe verbinding van de Scheveningse Bosjes via het Westbroekpark naar de Badhuiskade.
- 5.7. Versterken ecologische verbinding tussen Westduinpark en Oostduinen via de Scheveningse Bosjes.

6. Uitgangspunten milieu en duurzaamheid

- 6.1. Energiezuinig ontwerpen en duurzaam bouwen.
- 6.2. CO₂-neutraal ontwikkelen van nieuwbouwprojecten. Bij de renovatie van woon- en andere gebouwen aanzienlijk terugbrengen van de CO₂-belasting ten opzichte van het referentiejaar 2004.
- 6.3. Bij de inrichting van het plangebied rekening houden met de oriëntatie van bouwobjecten ten opzicht van de zon met het oog op een duurzame ontwikkeling.

- 6.4. Uitvoeren van een quickscan voor de beoordeling van de luchtkwaliteit. Hiervoor moet eerst inzicht bestaan in de wijzigingen in bebouwing en de bestemming en omvang van het nieuwe programma.
- 6.5. Bij de energievoorziening aansluiting zoeken bij de geplande zeewaterwarmtecentrale en bij andere nieuwe locatie energietechnieken.
- 6.6. Vanwege de gewenste uitstraling van het gebied creëren van een adequate afvalinfrastructuur, om overvolle vuilnisbakken en zwerfvuil te voorkomen.

7. Uitgangspunten leefbaarheid

- 7.1. Uitbreiden van de werkgelegenheid in de dienstverlenende sector.
- 7.2. Vergroten van de leefbaarheid door het versterken van de sferen van Scheveningen-Haven, -Dorp en -Bad.
- 7.3. Creëren van een eigentijds en adequaat voorzieningenaanbod, passend bij de behoefte.
- 7.4. Onderzoeken hoe in Scheveningen-Dorp wijkvoorzieningen kunnen worden vormgegeven.

8. Uitgangspunten Sport

- 8.1. Voorzieningen realiseren voor zeilers en (kite)surfers en andere strand-/ zeesporten.
- 8.2. Voorzieningen treffen voor breedtesporten, zowel overdekt als in de openbare ruimte, bijvoorbeeld playgrounds en kunstgrasveldjes.
- 8.3. Organiseren van internationale evenementen op het gebied van beachvolleybal, surfen en zeezeilraces.
- 8.4. Ontwikkeling van een (semi) permanent beachstadion onderzoeken.

9. Uitgangspunten Haven

- 9.1. Ca. 800 woningen, waarvan 400 – 500 laag/middelhoogbouw en de rest hoogbouw; 20 procent zal sociale woningbouw zijn.
- 9.2. Het gewenste programma behelst verder o.a. (in vierkante meters): hotel/museale attractie: 25.000, vergadercentrum: 5000, visserij: 23.000, commercieel/detailhandel/horeca: 6.200, wellness: 6.200, (2) hotels: 8.200, (2) musea: 8.000, kantoren: 14.000, leisure algemeen: 25.000, vis-leisure: 7.200, beach-leisure: 7.200. In het kader van de besluitvorming over de locatie van een nieuwe congresachtige functie in Den Haag, wordt ook de Haven genoemd, in het bijzonder het Zuidelijk Havenhoofd. Het genoemde programma zal dan worden aangepast.
- 9.3. Mogelijkheden onderzoeken voor verdere ontwikkeling van het beachstadion tot aantrekkelijke locatie voor (beachsport)evenementen. Mogelijkheden bezien jaarrond-exploitatie en wenselijke omvang (in capaciteit bezoekers). In combinatie hiermee realiseren van een indoor-beachvolleybal accommodatie in de nieuwbouw op het Noordelijk Havenhoofd.
- 9.4. Uitbreiden van de voorzieningen voor surfers, bijvoorbeeld omkleedmogelijkheden, douches, opslagruimte voor surfboards en dergelijke.
- 9.5. Realiseren van zogenaamde flowriders.
- 9.6. Ontwikkelen van een volwaardig internationaal zeezeil- en trainingscentrum in Scheveningen-Haven.
- 9.7. Realiseren van een thematisch winkelaanbod; hoofdthema “arts and crafts”.
- 9.8. Koppelen van toerisme en visserij: een verse vismarkt en een aanbod van hoogwaardige visrestaurants.
- 9.9. Het doen van een haalbaarheidsonderzoek naar de realisering van een nieuwe buitenhaven met daarin o.a. ruimte voor een cruiseterminal. Een eventueel stedelijk programma als gevolg hiervan is niet opgenomen in de getallen die in deze nota zijn opgenomen.
- 9.10. De invulling van het gewenste museumaanbod onderzoeken.

10. Uitgangspunten Havenkwartier-Noord en de Lijn-11-zone

- 10.1. Het gebied in fasen transformeren tot een centrum-stedelijk woon-werkgebied.
- 10.2. Plaats bieden aan een breed scala aan woonvormen: zowel woningen die passen in de ambitie van “internationale stad” als starterwoningen.

- 10.3. Het aantal woningen van 1.500 blijft gehandhaafd. Bij nieuwbouw zal 30 procent bestaan uit sociale woningbouw. Binnen het gebied kan additioneel compensatie worden gevonden voor het resterende deel (10%) van de sociale woningbouw die in het gebied van de Haven minder wordt gerealiseerd. Hiervoor kan een verdichting plaatsvinden.
- 10.4. In samenhang met de transformatie van Havenkwartier-Noord ontwikkelen van de aangrenzende Lijn-11-zone tot een aantrekkelijke groene recreatieve zone. De keerlus blijft voornamelijk onbebouwd.
- 10.5. Handhaven van de diversiteit van het gebied.
- 10.6. Bij de herinrichting van de openbare ruimte parkeren op de openbare weg terugdringen.

11. Uitgangspunten Scheveningen-Dorp

- 11.1. Opstellen van een herinrichtingsplan voor heel Dorp, dat gefaseerd en gekoppeld aan andere werkzaamheden wordt uitgevoerd.
- 11.2. Onderzoeken of realisering van een nieuw dorpsplein ter hoogte van het Prins Willemplein/Prins Willemstraat mogelijk is, met daaronder een parkeergarage voor bewoners en bezoekers.
- 11.3. Voorrang geven aan ontwikkeling van de detailhandel in de Keizerstraat boven de Badhuisstraat en streven naar een supermarkt op het nieuwe plein.
- 11.4. Ontwikkelen van nieuwe (horeca-) functies aan de Kalhuisplaats en omgeving, om de relatie tussen de Keizerstraat en de Boulevard te verbeteren.
- 11.5. Ruimte scheppen in de Keizerstraat voor "special interest"-hotels (design/boutique/budget) en kindervoorzieningen.
- 11.6. Onderzoeken hoe wijkvoorzieningen kunnen worden gerealiseerd en welke geschikt zijn voor situering rondom het dorpsplein.
- 11.7. Onderzoeken of een cultuurhistorische wandelroute door Dorp kan bijdragen aan het toeristisch product.

12. Uitgangspunten Scheveningen-Bad

- 12.1. Onderzoek verrichten naar de mogelijkheden van een zogeheten ontvangstruimte aan zee in het centrum van Bad en het verbeteren van de bereikbaarheid van Scheveningen-Bad door het parkeren te concentreren bij deze ontvangstruimte.
- 12.2. Verbeteren van de ruimtelijke relaties tussen de kust en achterland.
- 12.3. Verbeteren van de OV-bereikbaarheid van Scheveningen-Bad door tramlijn 1 op te waarderen tot Randstadrail.
- 12.4. Toevoegen van $\pm 20.000 \text{ m}^2$ ter versterking van de functies uitgaan, entertainment en amusement. Gewenst zijn twee à drie theaters (van gemiddeld 6.000 tot 7.000 m^2 elk).
- 12.5. Toevoegen van avond- en nachtfuncties in het centrumgebied, die het hele jaar rond functioneren.
- 12.6. Toevoegen van ± 600 hotelkamers, ca. 30.000 m^2 , op diverse locaties, waarvan in ieder geval ca. 200 kamers in het centrumgebied van Bad in combinatie met live entertainment.
- 12.7. Opwaarderen van kleinschalige hotels, en omvormen richting themahotels, zoals design, special interest en bed & breakfast.
- 12.8. Toevoegen van aantrekkelijke, flexibele of duurzame attracties, bij voorkeur een familieattractie à la Madame Tussaud, Dungeons of een "kid-city". Ook tijdelijke attracties van drie tot vijf jaar zijn mogelijk en kunnen zo steeds nieuwe impulsen bieden.
- 12.9. De Pier zodanig herontwikkelen, dat deze in aansluiting op de andere nieuw te ontwikkelen voorzieningen ook in de niet-zomermaanden een sterke functie vervult.
- 12.10. Toevoegen hoogwaardig winkelaanbod, dat primair ondersteunend is met een recreatieve functie.
- 12.11. Verbeteren van de bereikbaarheid van de strandpaviljoens op het Noorderstrand door de aanleg van een fiets- en wandelpad, dat aansluit op de Boulevard.
- 12.12. Reserveren van strategische locaties met een forse footprint in Bad voor het aantrekken van toefuncties en toptrekkers.

- 12.13. Onderzoek verrichten naar uitbreiding en opwaardering van het wellness-aanbod, waaronder Vitalizee.
- 12.14. Onderzoek verrichten naar ruimtelijke mogelijkheden voor toeristische ontwikkelingen en centrum-stedelijke milieus in het centrumgebied van Bad.
- 12.15. Onderzoek verrichten naar het verplaatsen of opheffen van de tramremise aan de Harstenhoekweg, ten behoeve van uitbreiding van de parkeerfunctie en in de buurt passende woningbouw (200 woningen).
- 12.16. Onderzoek verrichten naar ruimtelijke en programmatische mogelijkheden van de noordzijde van Bad richting het Zwarte Pad.
- 12.17. Op de locatie keerlus Zwarte Pad is ruimte voor 40 à 60 woningen in een laagbouwmilieu gecombineerd met een gebouwde parkeervoorziening ter vervanging van het parkeerterrein in de duinen. Het huidige parkeerterrein wordt omgebouwd tot een noodroute voor hulpdiensten en een wandel-/fietsroute tussen Scheveningen en Meijndel.

13. Uitgangspunten zeewering en boulevard

- 13.1. Uitvoeren van de bestaande voorstellen voor de verbetering van de zeewering en de inrichting van de boulevard en de openbare ruimte. Opstellen van een
- 13.2. verbeteringsplan voor het gedeelte van de boulevard en het strand ten noorden van de Scheveningseslag, kwalitatief aansluitend bij de huidige voorstellen voor het zuidelijke gedeelte.
- 13.3. Mogelijkheden onderzoeken voor het realiseren en doortrekken van fietsverbindingen en wandelroutes die de boulevard met de beide Natura 2000-gebieden verbinden.
- 13.4. Opstellen van een samenhangend plan over de wijze waarop de sportvoorzieningen op het Noordelijk Havenhoofd worden gerealiseerd, de ambities, de samenhang, en dergelijke.
- 13.5. Plaatsen van douches op het strand om het verblijf aantrekkelijker te maken.